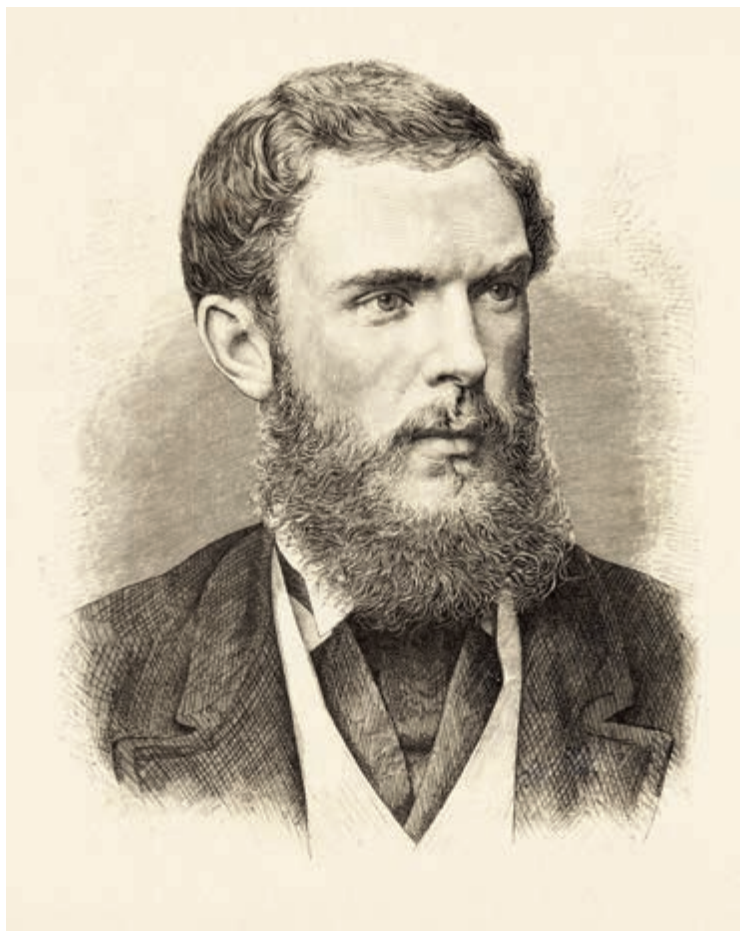

M. Gierymski

malarstwo/painting

BOSZ
art

Maksymilian Gierymski
1872

M. Gierymski

malarstwo/painting

BOSZ
art

Wydawnictwo BOSZ
Szymanik i wspólnicy sp. jawna
38-722 Olszanica

Wydawca

Published by

ul. Przemysłowa 14
38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
e-mail: biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

Biuro

Office

Maksymilian Gierymski uznawany jest za jednego z najwybitniejszych artystów polskich XIX stulecia. Początki jego twórczej aktywności związane były z rodzinną Warszawą, przełom wyznaczył natomiast wyjazd do bawarskiego Monachium, gdzie Gierymski współtworzył słynną kolonię polskich artystów. Funkcjonując w ramach tego międzynarodowego środowiska, Maksymilian znakomicie wykorzystał jego potencjał. Inspirując się dziełami pejzażyistów monachijskich, francuskich barbizonczyków oraz XVII-wiecznych mistrzów holenderskich, zdołał nie zatracić swej indywidualności twórczej. W ciągu niespełna dziewięciu lat Gierymski stworzył nowy, na gruncie rodzimego malarstwa, typ realistycznego pejzażu o nastrojowym charakterze, wpisujący się w nurt monachijskiego malarstwa zwanego „stimmungowym”. Jego śladem poszli inni polscy monachijscy, m.in.: Władysław Malecki, Antoni Piotrowski, Józef Chełmoński i Alfred Wierusz-Kowalski.

Sztukę Maksymiliana oceniano pozytywnie, niezależnie od przemian artystycznych i społeczno-politycznych. Tworzył poza granicami kraju, toteż po swej śmierci pozostawał przez długi czas postacią dość enigmatyczną, łączoną ze swym dłużej żyjącym i równie utalentowanym młodszym bratem Aleksandrem (1850–1901). Imię artysty-powstańca, członka tzw. sztabu monachijskiej kolonii, rozślawili związani z tym środowiskiem polscy twórcy, którzy powrócili do kraju w 2. poł. lat 70. XIX stulecia, m.in. malarz i opiniotwórczy krytyk Stanisław Witkiewicz. Na początku XX stulecia fenomen Maksymiliana

Maksymilian Gierymski is considered one of the most prominent Polish 19th-century artists. His artistic activity began in his hometown of Warsaw, and his career reached its turning point as he left for Munich, Bavaria, where he belonged to the famous Polish artist colony. Active in that international circle, Gierymski used its potential to the fullest. Inspired by Munich landscape painters, the French Barbizon school, and 17th-century Dutch masters, he still managed to maintain his unique approach. Within merely nine years, Gierymski created a type of romantic realistic landscape style – new to the Polish painting scene – fitting in with the Munich “Stimmung” trend. Other Polish artists in Munich, such as Władysław Malecki, Antoni Piotrowski, Józef Chełmoński and Alfred Wierusz-Kowalski, followed in his footsteps.

Maksymilian's art was well received, regardless of artistic, social, and political changes. He painted abroad, so after his death, he remained quite a mystery for a long time, associated mainly with his equally talented younger brother, Aleksander (1850–1901), who outlived him. The name of the artist/insurgent, member of the so-called Munich colony staff, was made famous by Polish artists involved with that group, who returned to Poland in the late 1870s, e.g. painter and influential critic Stanisław Witkiewicz. In the early 20th-century, the phenomenon of Maksymilian Gierymski, who managed

Gierymskiego, który w krótkim czasie zdołał osiągnąć sukces artystyczny i komercyjny, następująco zdefiniował Feliks „Manggha” Jasiński: „Maks Gierymski... ktoś sławny – nieznany, starszy brat Aleksandra, znakomity rysownik i kolorysta [...]; jeden z tych naszych wielkich, na których poznała się... zagranica”¹.

Dzieciństwo Maksymiliana upłynęło w warszawskim Ujazdowie, gdzie jego ojciec Józef Gierymski (1800–1875) pełnił funkcję administratora szpitala wojskowego. Po ukończeniu gimnazjum utalentowany muzycznie młodzieniec zapisał się do puławskiego Instytutu Politechnicznego i Rolniczo-Leśnego. W roku 1863 wziął udział w powstaniu styczniowym. Wspomnienia powstańcze staną się w późniejszym okresie jednym z najważniejszych wątków tematycznych jego twórczości. Po upadku insurekcji ponownie podjął kształcenie na wydziale Matematyczno-Fizycznym Szkoły Głównej w Warszawie, które niebawem porzucił na rzecz nauki w Klasie Rysunkowej. W 1867 roku wyjechał do Monachium. Rozpoczął studia w Królewskiej Akademii Sztuk Pięknych przerwane rok później na rzecz pracy pod okiem batalisty Franza Adama. Gierymski szybko stworzył własne atelier, został członkiem tamtejszego Kunstvereinu. Intensywnie pracując i biorąc udział w licznych wystawach w Monachium, Berlinie, Wiedniu i Londynie, zyskał uznanie krytyki i publiczności. Ostatnie lata życia artysty to najbardziej płodny okres jego twórczości. W 1873 roku udział Gierymskiego w wiedeńskiej Wystawie Światowej nagrodzono medalem, zaś w 1874 roku berlińska

to achieve both artistic and commercial success, was described by Feliks “Manggha” Jasiński as follows: “Maks Gierymski... famous – unknown, Alexander’s older brother, accomplished draughtsman and colourist [...]; one of our great artists appreciated... abroad.”¹

Maksymilian spent his childhood in Ujazdów, Warsaw, where his father, Józef Gierymski (1800–1875), worked as military hospital administrator. After he graduated from secondary school, the boy – demonstrating a musical talent – enrolled in the Polytechnic Institute for Agriculture and Forestry in Puławy. In 1863, he took part in the January Uprising. His memories of the uprising then became one of the key motifs in his art. After the insurrection failed, he continued his education at the Faculty of Mathematics and Physics at the Main School in Warsaw, which he soon abandoned in order to join the Drawing Class. In 1867, he left for Munich. He began a course at the Royal Academy of Fine Arts, which he interrupted the following year as he started to work under the supervision of battle scene painter Franz Adam. Gierymski quickly opened his own studio and joined the local Kunstverein. Through his hard work and participation in numerous exhibitions in Munich, Berlin, Vienna, and London, he won the acclaim of critics and audiences. His final years were the most prolific period in the artist’s life. In 1873, Gierymski won a medal at the Vienna World’s Fair, and in 1874, he was

Królewska Akademia Sztuk Pięknych przyjęła go do grona swoich członków. Rozwój kariery artystycznej Maksymiliana przerwała choroba – gruźlica płuc. W ramach kuracji wyjeżdżał do alpejskich miejscowości Bolzano i Merano. W latach 1873–1874, wraz z bratem Aleksandrem, przebywał we Włoszech, mieszkając m.in. w Rzymie, gdzie powstał jego ostatni obraz *Polowanie »par force« na jelenia*. Schyłek życia spędził w Bad Reichenhall, gdzie zmarł 16 września 1874 roku i został pochowany na lokalnym cmentarzu Sankt Zeno.

Sztukę Maksymiliana Gierymskiego cechuje dążenie do uzyskania wrażenia obiektywizmu i współczesności tematu. Środki warsztatowe i formalne, służące realistycznej rejestracji rzeczywistości, łączą się przy tym ze szczególną postawą romantyczną. Polegała ona na dostrzeganiu w naturze treści układających się w niedookreślony, subtelny nastrój, będący najczęściej odbiciem wewnętrznych przeżyć artysty. Szczególne znaczenie dla pokolenia Maksymiliana miały jego dzieła odnoszące się do wydarzeń powstania listopadowego i styczniowego oraz kompozycje pejzażowo-rodzajowe, ukazujące rodzime miasteczka i przedmieścia Warszawy. Prosty ludzi w codziennych sytuacjach, zatrzymanych w kadrze bezimiennych i odheroizowanych powstańców – *świat* ten lokował Gierymski w niezwykłym w swej zwyczajności krajobrazie. Odarty z malowniczości, pozornie monotony, a nawet trywialny, zadziwiał i wzruszał swych odbiorców swojskim charakterem, identyfikowanym jako rodzimy, polski. Ważne miejsce w twórczości artysty

appointed member of the Royal Academy of Fine Arts in Berlin. His artistic career came to a halt as Maksymilian contracted tuberculosis. He would travel to the Alpine towns of Bolzano and Merano for treatment. Between 1873–1874, together with his brother Aleksander, he stayed in Italy, e.g. in Rome, where he painted his last work *Deer Hunting »Par Force«*. He spent his last days in Bad Reichenhall, where he died on 16 September 1874 and was buried at the local St. Zeno Cemetery.

Maksymilian Gierymski's art is characterised by his attempts to present his themes in an objective and modern way. His technical and formal means of recording everything in a realistic manner were combined with a particular romantic attitude. It involved noticing elements of nature that make up a vague, subtle ambience most often reflecting the artist's inner experiences. Particularly important to Maksymilian's generation were his works referring to the November Uprising and the January Uprising, as well as landscapes and genre scenes depicting Polish towns and Warsaw suburbs. Common folk in everyday situations, nameless, unheroicised insurgents frozen in motion – such was the world that Gierymski presented against an ordinary yet unusual landscape. Stripped from its beauty, seemingly mundane or even trivial, it astounded and moved the viewers with its homely character identified as Polish. An important part of the artist's works is nocturnal

Krajobraz leśny
1865–1866
olej na płótnie
33 × 43 cm

Forest Landscape
1865–1866
oil on canvas
33 × 43 cm

Powrót bez pana

1868

olej na płótnie

59 × 88,5 cm

Return Without the Master

1868

oil on canvas

59 × 88.5 cm

Martwa natura
 1868–1869
 olej na płótnie
 naklejonym na tekturę
 39,8 × 31,2 cm

Still Life
 1868–1869
 oil on canvas
 mounted on cardboard
 39.8 × 31.2 cm

Studium konia
około 1870
olej, ołówek na płótnie
29,7 × 36,7 cm

Study of a Horse
circa 1870
oil, pencil on canvas
29.7 × 36.7 cm

Odpoczynek na polowaniu

1872

olej na desce

27,5 × 32 cm

Rest During the Hunt

1872

oil on board

27,5 × 32 cm

Przed polowaniem
około 1872
olej na płótnie
24,2 × 34,4 cm

Before the Hunt
circa 1872
oil on canvas
24.2 × 34.4 cm

Maksymilian Gieryski

(1846–1874) – uczestnik powstania styczniowego i jeden z najwybitniejszych malarzy polskich działających w 2. poł. XIX wieku. Przez wiele lat związany z polską kolonią artystyczną w Monachium. Twórczość Gieryskiego była manifestacją dojrzałego realizmu w polskiej sztuce. Artysta specjalizował się w malarstwie pejzażowo-rodzajowym – tworzył m.in. nastrojowe krajobrazy nocne, współczesne sceny rodzajowe oraz nowatorskie przedstawienia powstańcze. Do najbardziej znanych obrazów Maksymiliana Gieryskiego należą: *Z rozkazem*, *Konna kawalkada w brzezince*, *Obóz Cyganów I* oraz słynny *Patrol powstańczy*.

Maksymilian Gieryski

(1846–1874) – participant in the January Uprising and one of the most outstanding Polish painters active in the second half of the 19th-century. For years, involved with the Polish art colony in Munich. Gieryski's works were a manifestation of mature realism in Polish art. The artist specialised in landscape and genre painting – he created e.g. romantic nocturnal landscapes, contemporary genre scenes, and innovative presentations of the Uprising. Maksymilian Gieryski's most well-known paintings include: *With an Order*, *Cavalcade in a Birch Grove*, *Gypsy Camp I* and the famous *Insurgent Patrol*.